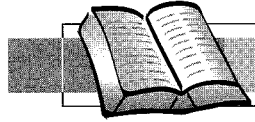

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Troost voor treurigen

“Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden.”

Matth. 5:4

De bergrede is een bekend gedeelte in de Bijbel. Als hoogste profeet geeft de Heere Jezus hier ondenwijs aan Zijn kerk. Het onderwijs gaat over het *Koninkrijk der hemelen*. Dit Koninkrijk is het rijk van Gods genade. De kanttekenaren zien dat Koninkrijk als de oprichting en verbreiding van de gemeente Gods, door de prediking van het Evangelie, in de tijd van de komst van de Messias. In het begin van de bergrede tekent de Heere Jezus de burgers van het Koninkrijk. De burgers van het rijk zijn niet de rijken, de blijden, de bezitters, maar het zijn armen van geest, treurende en hongerigen en dorstigen. Wonderlijk eigenlijk. Armen en treurende zijn gelukkig. Het Koninkrijk der hemelen is een wonderlijk rijk. Hoe wordt men burger van dat rijk? De Heere Jezus zegt: *“Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan.”* (Joh. 3:5). De wedergeboorte is nodig om het rijk van God binnen te gaan. Hoe belangrijk toch dat wij opnieuw geboren worden. Laten we dat niet vergeten. Er is een wonder van God nodig in ons leven.

De Heere Jezus begint met het woordje *zalig*. In het eerste gedeelte van de Bergrede lezen we dat woordje negen maal. Kennelijk is het een belangrijk woord. ‘Zalig’ heeft in de Bijbel soms de betekenis van ‘redden’. Zo wordt het woord gebruikt in

Matt. 1:21: *“en gij zult Zijn naam heten JEZUS, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.”* De Heere Jezus is hier Redder. Hij redt Zijn volk van de zonde en de dood. ‘Zalig’ kan echter ook betekenen ‘gelukkig’. Zo wordt het woord gebruikt in Psalm 84. *“Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen; zij prijzen U gestadiglijk. Sela.”* (Ps. 84:5). De Heere prijst dus gelukkig, zalig.

Wat een wonder dat dit in de Bijbel staat. Door de zonde zijn wij rampzalige mensen. Wij zijn vol ramp. Wij staan schuldig voor God. Wij moeten eenmaal sterven. Het oordeel is aanstaande. Wie zou daarvoor niet vrezzen? Toch zegt de Heere dat er mensen zijn die gelukkig zijn. Dat zijn de burgers van het Koninkrijk der hemelen. Zij ontvangen duurzaam geluk. Het is geen aards geluk. Het gaat om hemels en eeuwig geluk. Vrede in het geweten bijvoorbeeld. Blijdschap temidden van droefheid. Dat zegt de Heere hier tegen Zijn kinderen. Eigenlijk is er maar één volk gelukkig. Dat zijn de burgers van dit Koninkrijk. De Heere Jezus spoort ons daarom aan om dat Koninkrijk ook te zoeken. *“Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen.”* (Matth. 6:33) De burgers van het rijk zijn erg gelukkig; zalig.

Toch staat er iets opmerkelijks in onze tekst. In vers 3 worden het

armen van geest genoemd. In vers 4 noemt de Heere Jezus ze treurende. Kennelijk hebben die burgers hier op aarde verdriet, droefheid. Er is, door de zonde, op aarde veel droefheid. Er wordt wat afgewend. De gevolgen van de zonde zijn bitter. We lezen dat er in het huis van Jairus veel mensen waren die “zeer weenden en huilden” (Mark. 5:38). We lezen ook van Orpa dat zij weende. (Ruth 1:14). Maar dit wenen wordt door de Heere niet bedoeld. Het is geen droefheid uit God. Het ging ook weer helemaal over. De droefheid waarover de Heere hier spreekt is een droefheid uit God. Een droefheid die de Heere werkt. *“Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekeerling tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt den dood.”* (2 Kor. 7:10). Dit is ook een droefheid over de zonde zelf. De zonde onteert God. Daarom is een kind van God daarover bedroefd. De kanttekenaren zeggen “die over de zonde bedroefd zijn.” De zonde verbreekt de gemeenschap met God. En juist die gemeenschap kan niet gemist worden. Daarover zijn de burgers van het Koninkrijk bedroefd. Bedroefd over de dagelijkse zonden;

Inhoud	
Meditatie: Troost voor treurigen	1
Bijbelstudies: De inwijding van de muur om Jeruzalem (2)	. 2
Waar komt het vandaan (2)	3
Actualiteit van Bijbelse normen (2)	5
Uit de bibliotheek	7
Abraham Capadose (9)	8
Kerknieuws	9
Berichten	9
Predikbeurten	10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abbon. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementenprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

bedroefd over de zonden van hoofd,
hand en mond. Bedroefd over de zon-
dige aard. Bedroefd omdat de liefde
Gods in het hart is uitgestort.

Het is noodzakelijk dat we iets van
die droefheid kennen. Het is één van
die kenmerken van de kinderen van
God.

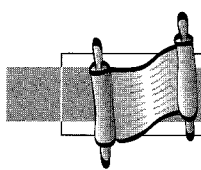
De droefheid is echter niet het enige
waarover de tekst iets zegt. De Heere
Jezus spreekt over troost. "Zij zullen
getroost worden." 'Zullen' wijst op
een belofte. Het zal in de toekomst
gebeuren. Het wijst ook op zeker-
heid.

De Heere Jezus laat Zijn volk niet
ongetroost op deze aarde. Integen-
deel. Jesaja krijgt zelfs de nadrukke-
lijke opdracht om de kerk te troosten.
"Troost, troost Mijn volk, zal ulieder
God zeggen." (Jes. 40:1). De troost
voor de Kerk is niet in de eerste
plaats een troostrijk gevoel! Bij
troost moeten we denken aan datgene
wat troost aanbrengt in het licht van
de vloek van de wet; dat wat troost
aanbrengt als de dood komt; dat wat
troost aanbrengt als we voor Gods
rechterstoel moeten verschijnen. Dan
is niets van de mens tot troost. Het
menselijke valt dan weg. Ook gevoel
kan dan niet baten. De ware troost
voor de Kerk is het heilig Evangelie.
Het Evangelie (blijde boodschap) dat
getuigt van het Middelaarswerk van
Christus. Dat alleen is troost voor
treurigen. Christus immers heeft de
wet van haar vloek ontwapend. Hij
heeft de dood overwonnen. Hij is in

het gericht geweest. In Hem is alles
wat verloren mensen nodig hebben.
O, laten we toch altijd de ware troost
zoeken in het Evangelie van het
kruis. Buiten dat Evangelie is er geen
redding en troost. In de Middelaar is
alles wat tot zaligheid nodig is. Wat
wordt het een wonder voor een arm
en schuldig volk als de Heere die
schat van het Evangelie gaat ontslui-
ten voor het geloofsoog. Dan ligt in
Jezus alles wat nodig is. Wat kan het
echter ook weer bestreden worden.
Gods kerk heeft daarom oefening
nodig op de leerschool van genade.
Oefening in kennis van zichzelf.
Oefening ook in kennis van Gods
recht en heiligheid. Bovenal oefening
in de dierbaarheid en noodzakelijk-
heid van Christus. O, wat een genade
en zaligheid als Hij Zichzelf, naar de
mate van het geloof, openbaart. Dan
is in Hem alles wat tot zaligheid
nodig is. "De Geest des Heeren
HEEREN is op Mij, omdat de Heere
Mij gezalfd heeft, om een blijde
boodschap te brengen den zachtmoe-
digen; Hij heeft Mij gezonden om te
verbinden de gebrokenen van harte,
om den gevangenen vrijheid uit te
roepen, en den gebondenen opening
der gevangenis; Om uit te roepen
het jaar van het welbehagen des
HEEREN, en den dag der wraak
onzes Gods; om alle treurigen te
troosten;" (Jes. 61:1-2)

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

Bijbelstudies

De inwijding van de muur om Jeruzalem

Nehemia 12

(2)

Kerk en politiek samen

Na de lijsten met de namen van pries-
ters en levieten in de eerste 25 verzen
van dit hoofdstuk lezen we in vers
26: "Dezen waren in de dagen van
Jozakim, de zoon van Jesua, de zoon
van Jozadak, en in de dagen van
Nehemia, de landvoogd, en van de
priester Ezra, de schriftgeleerde." Dit
26^e vers is een soort onderschrift,
waaruit blijkt dat de laatste lijst met
hoofden van de levieten is vastge-
steld in de dagen van Nehemia en

Ezra. Die twee namen komen we hier
dus weer tegen. Nehemia wordt zelfs
vóór Ezra genoemd. Samen hebben
zij het volk geleid tot de dienst des
Heeren. Nehemia zouden we kunnen
zien als de politieke leider en Ezra
als de kerkelijke leider van Israël.
Politiek en kerk gingen hier samen in
de weg des Heeren. Zo vinden we het
ook in artikel 36 van onze Ne-
derlandse Geloofsbelijdenis. Zowel
in de politiek als in de kerk zijn we
onderworpen aan het Woord des
Heeren. Kerk en politiek hebben elk

hun eigen terrein, maar dan toch elk onder het gezag van Gods Woord. Zo was het in Jeruzalem. Zo zou het moeten zijn in Nederland. En het is er zo ver vandaan. Onze overheid rekent niet met God en Zijn Woord, zoals dat zou moeten. En de kerk ziet men als privé terrein. Dan mag het wel onze bede zijn of de Heere ons wil terugbrengen tot Hem, de God van onze vaders. Hier in Jeruzalem bogen zowel kerk als politiek onder Gods Woord. Dat moet ons ten voorbeeld zijn.

Een roep om de grote Hogepriester Nehemia en Ezra, politiek en kerk, hebben samen geijverd voor een zuiver priesterschap. Dat is de boodschap van de priesterlijsten aan het begin van dit hoofdstuk. In die ijver voor een zuiver priesterschap klonk de roep door om de komst van de grote Priester, Jezus Christus. Heel de Oudtestamentische priesterdienst was één heenwijzing naar de komende Priester Christus, was één roep om Hem. In Jeruzalem besliste de afstamming, het priesterlijk bloed, over de zuiverheid van het priesterschap. Maar de oudtestamentische priesters waren in zichzelf niet zuiver. Integendeel, in zichzelf waren zij Adamskinderen, zondaren die voor God niet konden bestaan. Bij Jezus echter gold, dat Zijn priesterhart zuiver was en zonder zonde. Daarom kan Hij de grote Hogepriester der verzoening zijn. "Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen geworden." (Hebr.7:26).

Reiniging nodig

Voor de inwijding van de muur om Jeruzalem moest nu al dit volk aantreden. Levieten en zangers uit de omliggende dorpen werden ervoor opgeroepen. "In de inwijding nu van Jeruzalems muur, zochten zij de levieten uit al hun plaatsen, dat zij hen te Jeruzalem brachten, om de inwijding te doen met vreugde, en met dankzeggingen, en met gezang, cimbalen, luiten, en met harpen. Alzo werden de kinderen der zangers verzameld, zo uit het vlakke veld rondom Jeruzalem, als uit de dorpen van de Netofathieten" (vers 27 en 28). Het eerste wat nu gebeuren moest was de reiniging. "En de priesters en levieten reinigden zichzelf; daarna reinigden zij het volk, en de poorten,

en de muur" (vers 30).

Bij dat alles is het opvallend dat Nehemia op de achtergrond bleef. Nee, Nehemia was niet als Nebukadnezar, die zich erop beroemde, dat hij die grote stad gebouwd had. Hij beroemde zich er niet op dat hij die muur gebouwd had. Steeds weer blijkt het dat Nehemia met *ootmoed* was bekleed. En ootmoed is een wezenskenmerk van genade. Toch merken we hier tussen de regels door dat Nehemia wel de leiding had bij de inwijding van de muur. Met name blijkt dat uit het 31^e vers, waar we lezen dat Nehemia de vorsten deed opgaan op de muur en dat hij de dankkoren opstelde.

Vóór dat alles echter reinigden de priesters en levieten zichzelf, daarna werd het volk gereinigd en daarna de poorten en de muur. Welke prediking ging daarvan uit? De prediking dat wij in Gods ogen rein moeten zijn. De Heere is immers zo rein van ogen dat Hij het kwade niet kan zien. De priesters en levieten waren onrein. Het volk was onrein. Het werk aan de poorten en de muren was vol zonde geweest. Daarom was die reiniging zo nodig. Reiniging volgens de voorschriften die de Heere Zelf aan Israël gegeven had.

En wij?

Met ons is het niet anders. Al het onze is onrein. Dat geldt het ambtelijke. Dat geldt niet minder het persoonlijke. Hebt u uw onreinheid al leren zien? Daar brengt de Heere allen die Hem vrezen. Dan gaan we roepen: Onrein! Onrein! We lezen in Gods Woord dat een melaatse dat roepen moest, als hij iemand tegenkwam. Bent u zo al voor God gekomen? Dan leren we ons kennen als melaats, onrein van het hoofd tot de voeten toe. Jesaja kende zich als een man, onrein van lippen. En de Heere is de Heilige, de volmaakt Reine. Hoe zal zo'n onreine dan ooit voor God kunnen bestaan? Hoe zal zo'n

onreine ooit rein kunnen zijn in Gods ogen? Kunnen we onszelf reinigen? "Zal ook een moorman zijn huid veranderen? Of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen" (Jer.13:23). Zomin een moorman zijn huid veranderen kan en een luipaard zijn vlekken, zomin kunnen wij ons reinigen van onze onreinheid door de zonde. Hoe zal het dan ooit goed komen?

We zagen al, dat hier in Jeruzalem alles riep om de komst van die grote en zuivere Priester, Jezus Christus. Er is reiniging alleen in Christus. Hij stortte Zijn dierbaar bloed tot reiniging van onreine zondaren. Dat bloed reinigt van alle zonden. Buiten Christus blijven we onrein in Gods heilige ogen. Door de werken der Wet zullen we ons niet kunnen reinigen. Maar voor die gezegende Zaligmaker kunnen we nooit te onrein zijn, nooit te slecht, nooit te ellendig. Dat is de grote boodschap van het Evangelie. Is die Jezus ons al dierbaar geworden? Als we onze onreinheid niet hebben leren kennen en onze onmogelijkheid om onszelf te reinigen, dan zal Hij ons niet dierbaar worden. "En niemand kende ooit veel van de dierbaarheid van Christus, wiens ziel in de gewaarwording niet een puinhoop was en waar het eigen ik niet omver gestoten is geworden" (J.C.Philpot). O, als dan in die ziel het licht valt van het Evangelie, wat gaat er dan een ruimte open. Een ruimte, waar geen ruimte meer was, omdat Jezus' bloed reinigt van alle zonde. De Heere geve ons geen rust voor we in Christus gevonden mochten worden en het mochten verstaan: nu heb ik voor al mijn zonden een Middelaar gevonden. Dan alleen, maar dan ook zeker zijn we rein in Gods ogen.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J.van Eckevelde.

Waar komt het vandaan?

Over de standen in het genadeleven

(2)

Iets van recente datum?

Vorige week vroegen wij ons af of het preken van de standen in het genadeleven niet iets is dat alleen

bekend is binnen de Nederlandse bevindelijk gereformeerden van de laatste tijd. Ditmaal zien we een andere vraag onder ogen: *is het spreken over standen in het genadeleven*

niet iets dat pas sedert de laatste decennia onder de bevindelijk gereformeerden is opgekomen? Die vraag is eigenlijk te zwak om serieus te bespreken. Het zou met citaten van vele predikanten, alleen al uit de Gereformeerde Gemeenten uit de twintigste eeuw, zijn aan te tonen dat zij de standen in het geestelijk leven hebben gepredikt. Wie er lust toe gevoelt, kan zich nog eens verdiepen in het in 1972 verschenen werk van dr. C. van de Ketterij, *De weg in woorden*. Het boek geeft een systematische beschrijving van piëtistisch woordgebruik na 1900. Vele malen verwijst de schrijver naar preken uit de serie *Uit den Schat des Woords* en naar artikelen in *De Saambinder* en andere bladen.

Ds. G.H. Kersten

Het is al evenmin eerlijk te suggereren dat deze dingen een *koerswijziging* zouden betekenen binnen onze Gereformeerde Gemeenten, een wijziging die zich de laatste 25 jaar hebben doorgezet. Wie – ik noem maar één voorbeeld uit vele – de preek over Psalm 47 leest die ds. G.H. Kersten op Hemelvaartsdag 1907 in Rotterdam heeft uitgesproken, moet zich over twee dingen verwonderen. In de eerste plaats over het diepe inzicht van deze 24-jarige jongeman in het bevindelijke leven, maar in de tweede plaats ook over de wijze waarop in deze preek voortdurend het onderwerpelijke aan het voorwerpelijke wordt verbonden en eruit afgeleid.

Dezelfde ds. Kersten zegt in een preek over Galaten 3:29: 'Helaas, velen in onze dagen spreken nog wel van de noodzakelijkheid der bekeering (die anderen vanwege hun ingebeeelde verlichting zelfs niet meer nodig achten), maar kennen de standen in het geloofsleven niet. Bekeerd is bij hen bekeerd; en de bekeerde moet maar geloven alles te bezitten...'. En in een preek over Hebreëen 7 merkt hij op: 'Er zijn twee dingen, waarop wij acht moeten geven. Dat zijn deze beide dingen. Ten eerste zijn er onderscheiden standen in het genadeleven van Gods volk; zij zijn niet alle even ver gekomen. Ten tweede letten wij daarop, dat elke stand zijn eigen eigenschappen heeft, die zijn kenmerken moet vertonen...'. We behoeven het overigens niet te hebben van sporadische formuleringen in de preken van ds.

Kersten. De prediking van de standen in het genadeleven was kenmerkend voor hem.

Gezelschapstaal

We moeten nog een andere, eveneens vaak gestelde vraag onder ogen zien: *is het spreken over standen in het genadeleven afkomstig uit de gezelschapskringen?* Deze vraag moeten wij serieuzer nemen dan de vorige. Het is overigens niet zo eenvoudig te zeggen wat onder gezelschapskringen moet worden verstaan. Dat de gezelschappen, inclusief hun taalgebruik, invloed hebben gehad op onze gemeenten in de beginperiode van hun ontstaan, is buiten kijf. We moeten echter *goed onderscheiden* als het over 'gezelschapstaal' gaat en niet zomaar alles over één kam scheren.

a. Dat soms binnen de gezelschappen over het geestelijk leven werd gesproken op een wijze die *de toets van de Schrift niet kan doorstaan*, behoeft niet te worden ontkend. Soms droeg het spraakgebruik bijvoorbeeld *invloeden van de mystiek*. Comrie gebruikt in zijn preek over Zondag 1 ergens de uitdrukking dat het niet gemakkelijk gaat zichzelf 'geheel te ontworden'. Zelf tekent hij in een voetnoot erbij aan: 'Ik gebruik dit woord en meer dergelijke woorden in de allergezondste zin (...). Van de verdorven mystiek heb ik een afkeer'.

b. In andere gevallen is sprake van *verkeerd taalgebruik*, zonder dat *inhoudelijk* de Schrift geweld wordt aangedaan. We kunnen denken aan de bekende uitdrukking 'de tijd der minne'. Heel vaak wordt die term gebruikt als de tijd van Gods welbehagen, het uur van de wedergeboorte wordt bedoeld. In het licht van Ezechiël 16 is dit echter niet vol te houden: het uur der minne ziet daar op de tweede voorbijgang des Heeren, de tijd van de ondertrouw. Als de Heere voor de eerste maal voorbijgaat, is het meisje dat later Zijn bruid zal zijn nog maar een pasgeboren zuigeling, geworpen op het vlakke van het veld. En een pasgeboren baby kent nu eenmaal geen tijd der minne!

c. In weer andere gevallen is er sprake van termen die soms *verzet oproepen*, maar die bij nadere beschouwing helemaal zo onschrijftuurlijk niet zijn als veelal wordt gesuggereerd. We willen twee vaak

gebezigde uitdrukkingen noemen, die overigens inderdaad wel afkomstig kunnen zijn uit de kringen van het gezelschapsleven. Allereerst noemen we het soms gemaakte onderscheid tussen een *openbaring van de Middelaar in het Woord* en een *openbaring van de Persoon van de Middelaar*. Het dubieuze in de uitdrukking is natuurlijk dat de gedachte zou kunnen worden gewekt dat er een openbaring van Christus mogelijk is buiten het Woord om. Dat is zeker niet de bedoeling. Wat men bedoelt is, dat de kennismaking van de Middelaar aanvankelijk zo kan zijn dat Hij als het ware wordt aanschouwd in de beloften van de Schrift, terwijl het toch nog niet komt tot een omhelzen van Hem in de ziel. Er blijven als het ware 'traliën' tussen Hem en de ziel in staan.

Waar nog een venster is, kan men de persoon achter het venster niet omhelzen. Bij de 'Persoonsopenbaring' komt het tot een geloofsomhelzing van de Persoon van Christus – natuurlijk nooit buiten het Woord om. De vraag is: is deze gedachte nu onschrijftuurlijk? We moeten dat niet te gemakkelijk zeggen. In de geschiedenis van de Emmaüsgangers bijvoorbeeld is heel duidelijk een onderscheid aan te wijzen tussen hun kennen van de Middelaar tijdens hun gaan op de weg en hun zitten aan de tafel. Tijdens de wandeling naar Emmaüs werden hun ogen gehouden dat zij Hem niet kenden! Niettemin was hun hart brandende in hen, toen Hij tot hen sprak op de weg en hun de Schriften opende. Maar pas toen Hij met hen aanzat, werden hun ogen geopend en zij kenden Hem. Is hier geen sprake van standen in het genadeleven?

Als tweede voorbeeld van deze categorie van termen wil ik wijzen op de omstreden uitdrukking *zien is nog geen hebben*. Ook hier geldt dat de uitdrukking zelf niet zonder bezwaar is. Het werkwoord zien komt immers in de Schrift meermalen voor als een geloofs oefening. Dit neemt niet weg dat de gedachte die men met de term wil uitdrukken, wel degelijk schrijftuurlijk is. Men wil er immers mee zeggen dat een openbaring van de Middelaar aan het hart een groot wonder is, maar wel te onderscheiden van het op rechtsgronden *deel* krijgen aan de Middelaar. De koopman die één parel van grote waarde vond, verblijdde zich ongetwijfeld.

Toch was die blijdschap gemengd met zorg. Hij had de parel immers nog niet! Het vinden (zien) en kopen worden in de tweelinggelijkenis van de schat in de akker en de parel van grote waarde nadrukkelijk onderscheiden (Mattheüs 13:44-46). Daarom is er geen enkele reden op de uitdrukking 'zien is nog geen hebben' allergisch te reageren, als zou het een onschriftuurlijke gezelschapsterm zijn.

We moeten nuchter en op onze hoede blijven en niet te gemakkelijk iets gezelschapstaal of gemeentetheologie noemen. Er zit achter dit spreken niet zelden een afkeer van de *geestelijke inhoud* van de termen waartegen men zich verzet. Ds. Kersten had in zijn tijd ook de nodige tegenkanting te verduren van mensen die zijn opvattingen 'op den dool geraakte vroomheid' achtten.

De vraag is en blijft niet: komt een bepaald spreken uit het gezelschapsleven voort, maar: kan het de toets van de Schrift doorstaan?

Overigens is de vraag die wij stelden in de eerste plaats een *kerkhistorische*. Als nu het spreken over standen in het genadeleven zoals dat onder ons gebruikelijk is geworden, reeds gemeengoed was binnen de kring van onze gemeenten gedurende de gehele twintigste eeuw, wanneer is men er dan mee begonnen? Liggen de wortels ervan niet veel verder vóór de gezelschapssfeer van de negentiende eeuw dan men soms suggereert? Het is daarom tijd voor enkele vragen die verder teruggaan.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Actualiteit van Bijbelse normen

over verantwoord handelen in een mediacultuur

(2)
In het vorige artikel werd enige verkenning gegeven van de werkelijkheid waarin we leven. In deze aflevering willen we wat meer ingaan op de verantwoordelijkheden die daarbij naar ons toekomen.

Ethische overwegingen

Bij het bepalen van onze houding ten opzichte van moderne media zijn meerdere bijbels ethische overwegingen in geding:

- Er is de notie van het weren van het kwade.

- Eveneens is er de vraag naar het participeren in het kader van beroep en studie; dus inzake het uitoefenen van het Goddelijk beroep en het staan in de praktijk van het leven. Wanneer mag/moet men mogelijkheden niet benutten vanwege kwalijke (neven-)aspecten die er aan verbonden zijn? Wanneer is er sprake van noodzaak: bij studie, voor werk? Wanneer is gebruik, zonder dat er een absolute noodzaak is, toch geoorloofd te achten voor privédoel-einden (interesse voor kerkhistorie, natuur, gebruik video voor opnamen van kleinkinderen)?

- Er is de algemene bijbelse notie van de vreemdelingschap en het

waken voor wereldgelijkvormigheid; verleidingen mogen niet gezocht worden, maar moeten weerstaan en vermeden worden.

Deze noties zijn eveneens wezenlijk aan de orde, vooral bij gebruik in de privé sfeer, maar niet alleen daar. De stap van serieus gebruik naar onverantwoord entertainment blijkt nogal eens een gemakkelijke. Ernstige ontwikkelingen zijn gesignaleerd. Doorgaande bezinning is nodig. In meerdere opzichten. Hoe is het met onze tijdsbesteding? Is alle tijd die we achter de computer zitten echt zinvol? Geven we ons werk, onze studie, of onze vrijetijdsbesteding niet teveel aandacht? Hebben we genoeg oog, hart en aandacht voor degenen met wie we in onze directe omgeving leven? Hoeveel tijd nemen we voor de Bijbel en een goed boek?

Het is goed ons te bezinnen op onze wijze van staan in het leven. Als mensen ernstig ziek worden, hoor je ze wel eens zeggen: sommige dingen hadden echt anders gekund en gemoeten. Laten we nú bedenken wat tot ons nut kan zijn. En van onze naasten. En van onze ziel. We leven immers voor Gods aangezicht.

Praktijk van het leven

Gezinnen en gemeenteleden staan in de breedte van de samenleving. En tegelijk veelal in de betrekkelijke beschutting van de gezindte (scholen, RD). Een bijbels verantwoorde levenshouding zal vandaag inzake de onderhavige materie voortdurend waakzaamheid vragen. Innerlijke distantie en vreemdelingschap behoren de levenshouding te doortrekken, terwijl we tegelijk op onze post staan en onze roeping vervullen. Zo deed Abram dat. Hij had zijn contacten, zelfs had hij Aner en Eskol als bondgenoten en met Abimelech sloot hij een 'handelscontract'. Maar hij bleef zichzelf. Hij diende de Heere en bewaarde zijn huis en leven rein van de invloeden van het heidendom.

Het is geen gemakkelijke opgave vandaag innerlijke distantie en vreemdelingschap in praktijk te brengen. We moeten deelnemen aan het leven van vandaag. Mensen worden genoodzaakt, mede door het toenemend zogeheten telewerken, techniek en media een aanmerkelijke plaats te geven. In werk en studie, maar ook vaak in de huiselijke situatie. Zelfs wanneer men dat op zich genomen liever niet zou willen. En wat is het handig om van sommige voorzieningen gebruik te kunnen maken. De mogelijkheden op het terrein van informatie en communicatie zijn enorm.

Maar waakzaamheid is geboden, want de gevaren zijn werkelijk levensgroot. Zeker voor jongeren, maar ook ouderen moeten hun hart maar niet vertrouwen. Verkeerde dingen komen zo maar onder ons oog. En veel jongeren zijn reuze handig om binnen de kortste keren van alles te voorschijn te halen. Zeker via de adsl-aansluiting kan dat pijlsnel. We moeten wel heel goed weten wat we doen wanneer we in de gezinssituatie allerlei mogelijkheden aanpakken zonder wezenlijke bezinning. Dat is echt een heel grote verantwoordelijkheid.

Er treedt o zo snel gewenning op. Zelfs zou 'noodzaak' in zekere zin als een 'welkome' verontschuldiging kunnen fungeren. Bijvoorbeeld: nog wat extra tijd aan mijn werk besteden kan via de lap-top makkelijk thuis. Is dit in andere opzichten verantwoord? Beluisteren of bekijken wij of onze huisgenoten soms niet dingen die minder goed zijn? Of is

ons huis en ons hart daar niet toe in staat? De Heere kan ons bewaren. Maar zou het godvrezend hart ook niet de mogelijkheden om eventueel bij het verkeerde te komen maar liever op afstand houden?

Concreet verdient het zeker aanbeveling waar dat mogelijk is gebruik te maken van een gesloten of gefilterd systeem (waar RD-net, tegenwoordig Kliksafe, een voorbeeld van is). Ten aanzien van jongeren is gerichte gewetensvorming voortdurend nodig. Ben je niet te weinig met anderen en te veel in je eentje bezig? Is er niet het gevaar van teveel gewenning aan de dingen van deze tijd en te veel vervreemding van de zaken van het Woord?

Distantie - werkelijkheid

In de praktijk doen zich allerlei afwegingen voor, zoals de vraag of gebruik thuis mogelijk gemaakt moet worden of dat gebruik in publieke gelegenheden een goed alternatief is. De verhouding tussen ouderlijke verantwoordelijkheid en persoonlijke verantwoordelijkheid zal daarbij eerlijk overwogen moeten worden. Over de vraag of een aansluiting in de privésfeer echt nodig is, moet heel kritisch nagedacht worden. Is het altijd nodig? Daarbij zal beslissend moeten zijn of het passend is bij de vreze des Heeren en niet of het gemakkelijk is of algemeen gangbaar. Distantie en vreemdelingschap vragen concrete beslissingen en zullen vaak leiden tot een opstelling in het leven die afwijkt van wat algemeen gangbaar is. Altijd weer moeten we terug naar de fundamentele werkelijkheid dat wij, gevallen Adamskinderen, feitelijk niet kunnen omgaan met goed en kwaad. Wij zijn immers geneigd tot het kwade. Intussen moeten we ons werk of onze studie doen. Zo is in de praktijk van het leven er sprake van een grote verwevenheid. Voortdurend moeten afwegingen gemaakt worden. Voor Gods aangezicht. Heel ons leven staat in eeuwigheidslicht. Wanneer we dat echt beseffen, valt dan niet veel af? Juist in de privésfeer. Dubieuze dvd's kunnen gewoon niet. Muziek waarvan de teksten niet naar Gods Woord zijn evenmin. Laten we eerder een te voorzichtige keuze maken om te proberen bij het kwade weg te blijven dan een te ruime keuze maken omdat dit nu eenmaal algemeen

gebeurt of gemak met zich mee brengt. Want het kwade dat van buiten komt, sluit zomaar aan bij ons zondige hart waarin immers alle zaden van boosheid zijn te vinden. Ouders hebben in het bijzonder toe te zien wat er in huis gebeurt. Maar ook jongeren moeten zelf er van doordrongen zijn dat de Heere nabij is. En dat het genot van het kwade een grote schaduwzijde heeft.

Alleen de normen en waarden aan Gods Woord ontleend, zijn goed en navolgenswaard. Hoe zullen we steeds de goede weg gaan? Waakzaam hebben we te zijn. Om gevaren te zien, om onze plicht te verstaan, om getrouw te zijn. Biddend en levend rond de bede "Leer mij o God van zaligheden mijn leven in Uw dienst besteden", en tevens met de verzoeking "Leid ons niet in verzoeking maar verlos en van de boze". Wat is bekering tot en bewaring door de Allerhoogste onmisbaar!

Verantwoordelijkheid en gewetensvrijheid

Ieder heeft zijn persoonlijke verantwoordelijkheid. In eigen geweten hebben wij naar bijbelse normen onze beslissingen te nemen. In de praktijk komt de één daarbij wel eens tot andere beslissingen dan de ander, terwijl wij allen ons naar dezelfde bijbelse normen hebben te richten. In dit verband is te overwegen hoe we de christelijke vrijheid moeten verstaan. Deze uitdrukking vinden we in Galaten 5. Ten eerste moeten we daarbij bedenken dat hier de ware vrijheid gesteld wordt tegenover het zich onderwerpen aan de ceremoniële wetten. Ware vrijheid, van schuld en vloek, is er alleen door het geloof in Christus en zal er nooit zijn via de ceremoniële wetten. Vervolgens worden de broeders opgewekt deze vrijheid van de ceremoniële wetten niet te gebruiken tot een oorzaak voor het vlees. Dat is een duidelijke boodschap. Ieder blijft gebonden aan de Tien Geboden. Ieders leven moest zijn ver van de zonden en gericht op de reinheid van de vreze des Heeren.

Er is inderdaad een zekere persoonlijke gewetensvrijheid. De één acht het zonde vlees te eten dat de afgoden geofferd is. De ander heeft er

wel de vrijmoedigheid toe dit vlees te eten. Mogelijk vindt de één wel gewetensruimte om een video te gebruiken voor familieopnamen, terwijl de ander dat niet doet. Hij acht de risico's te groot in de richting van enkele tv-aansluitingen of in de richting van het daardoor gemakkelijk bekijken van andere, dubieuze of zinloze video's. Misschien is er de gewetensvrijheid dat de één relatief veel tijd steekt in een liefhebberij. Terwijl een ander in geweten én internetaansluiting én tijdsbesteding anders invult. Maar nooit kan met een beroep op christelijke vrijheid ruimte voor zonde gemaakt worden. Er is ook nog een ander aspect waar Paulus in dit verband op wijst: maar dient elkaar door de liefde. Dit betekent dus mede dat ons gedrag niet geheel een individuele zaak is. We dragen in en met onze levensopbaring meerdere verantwoordelijkheden. Ten eerste uiteraard tegenover de Schepper en Zijn geboden. Maar vervolgens is dat ook een zaak die breder reikt dat alleen de eigen persoon. Velen staan in een gezin. Allen staan we in een gemeente, en ook in de context van onze omgeving, zelfs van de wereld. De gemeente, een lid der gemeente is ook voorbeeld, straalt iets uit. Ieders gedrag brengt iets teweeg. Naar binnen en naar buiten. Ook hebben gemeenteleden verantwoordelijkheden op het werk, in nevenfuncties, in scholen, bedrijven, instellingen. Bij heel veel van ons doen en laten gaat het niet alleen over wat wij persoonlijk vinden en doen, maar ook wat de bredere uitwerking ervan is.

Gebondenheid en gemeenschap

Ieder heeft de eigen verantwoordelijkheid gestalte te geven in gebondenheid aan de geboden en inzettingen des Heeren en in gemeenschap met de kerk. Daarbij is het een groot goed wanneer samen eenzelfde (hoofd)lijn voorgestaan wordt. Dan zijn we elkaar tot steun in het gaan van de weg door de veelheid van vragen in dit leven. Daniël en zijn vrienden dienden elkaar door de liefde.

(wordt vervolgd)

Commissie Moderne Media

Uit de bibliotheek

Enige tijd geleden ging 's avonds (niet voor de eerste keer) de telefoon. Dit keer was het een goede bekende die enigszins onthutst zijn verhaal deed. Hij vertelde over een bibliotheek waarin prachtige perkamenten stonden, die hij zo graag richting de Boezemsingel had zien gaan. De eigenaar was kort geleden overleden en nu werd deze prachtige bibliotheek verkocht. Een goed te begrijpen stap van de nabestaanden. Gelukkig belandde de gehele bibliotheek niet bij het oud-papier, zoals ook wel eens is gebeurd in het verleden. Toch zat het de beller niet lekker dat deze bibliotheek zomaar naar de handel ging. Nu zullen wij de laatste zijn die de handel niets gunt. Ook de handel moet leven, al gaan sommige boeken wel eens voor een te hoge prijs van de hand. Maar goed, even terug naar die verontruste beller. Wat moest hij hieraan doen? We hadden kunnen voorstellen dat de beller een oproep in zijn kerkbode zou plaatsen, of het onder de aandacht van oudere mensen zou proberen te brengen. Maar nee, dat is niet de juiste weg. Leuren en bedelen hoeft toch niet. Het advies dat wij kunnen geven is: komt het eens ter sprake bij voornamelijk oudere mensen of alleenstaanden, wijs hun dan op de mogelijkheid om de bestemming van hun boeken te laten beschrijven. Hierdoor zijn de nabestaanden ook goed op de hoogte van de wensen. Mocht besloten worden dat de boeken uit zo'n bibliotheek naar de bibliotheek van de Theologische School gaan, dan zijn zowel de studenten als de bibliotheek daar erg mee geholpen. Maar het blijft gunnen.

Zo ook de laatste grote schenking die wij mochten ontvangen. Het was de gehele bibliotheek van wijlen ds. J.C. van Ravenswaay. Totaal moesten er 75 dozen met boeken worden uitgezocht. De studenten waren er zeer mee geholpen. Er waren niet alleen prekenboeken bij, maar ook series met bijbelverklaringen. De studenten hebben in ieder geval de kerstvakantie ook gebruikt voor het aanbrengen van boekenplanken. En de vrouwen van de studenten hebben een paar meter boeken meer af te stoffen...

Graag willen wij de initialen vermelden van de personen die ervoor hebben gezorgd dat dozen met boeken en brochures tijdens het laatste kwartaal van 2003 de bibliotheek werden binnengebracht. Dhr. B. te E./J. M. te G./ouderl. L. te B. via stud. J.M.D. de H./J. T. te T./G. S. te O. (2 x)/Mevr. W.N.-de J. te H.I.A./E. L. te Z./Uit nalatenschap van N.N. te C. a.d. IJ./Fam. v.S. te M./J. H. te 's G./Via ouderl. v. W. te P. van ds. C. de J. te Th./Via onze moeder van mevr. A. B.-V. te R./Bib. Ger. Gem. te M.-C.

Ook verschillende uitgeverij **De Groot Goudriaan** te Kampen stuurde ons; Komen tot

Christus, Een nalezing uit de oudvaders, van J.B. Philibert (red). Het hoogste ambt, Uit het leven van ds. A.D. Muilwijk, door J.M. Vermeulen. Kernteksten over Hiskia (serie Schriftwerk), door A. Noordergraaf. Kernteksten uit Openbaring (serie Schriftwerk), door J. Noordam. Van Uitgeverij **Groen / Jongbloed** te Heerenveen: Israël en de volken, Exegetische studie van Romeinen 9-11, door P.K. Baay. De Tempel, Geïllustreerde leidraad bij de tempel van Herodes door Alec Garrard. Van Uitgeverij **Kok** te Kampen: Calvijn en de Bijbel, door W. Balke. Het Woord der prediking, deel 4, van J. v.d. Graaf (red.). Via dhr. A. Bel van Uitgeverij **Den Hertog** te Houten: Bazuinklanken, Twaalf preken, door ds. W.C. Lamain. Kom en zie, 52 meditaties van ds. A.F. Honkoop. Om de eenheid van de kerk, door ds. A. Vergunst. De apostelen, door ds. J. Schuurman. Doortocht, Twaalf overdenkingen, door ds. A. Moerkerken. Van kind tot kind, Ons doopformulier (opgedragen aan kleinzoon Jonathan), door ds. G.J. van Aalst. Van 's Heeren wegen, Genade verheerlijkt in zondaarsharten. Het loflied van Paulus, Meditaties over Romeinen 8:31-39 door ds. J.J. van Eckeveld. Kerkelijk leven in beeld: De Alblasserwaard, deel 2, door J.P. Neven (e.a.). Over rovers en redders: Over de richters, van Othniël tot Abdon, door ds. C.J. Meeuse. De liefde van Christus dringt ons, door ds. H. Hofman. Vier de vierdagen, door ds. C., F. en W. Harinck. Woorden van McCheyne, door R.M. McCheyne. Wie zijn zij, en vandaar zijn zij gekomen: Uit het gezelschapsleven van Opheusden. Volgen of voorgaan: Afscheidsbundel voor dr. C.S.L. Janse, door W.B. Kranendonk (red.). Mij zal niets ontbreken: Uit het leven van Pieter Morilyon, door S.D. Post. Van **Lectori Salutem** te Barendrecht: Zijn bloed come over ons en onze kinderen, door ds. C.J. Meeuse en ds. C. Sonneveld. Een bemoediging om de zaligheid te zoeken, door ds. C.J. Meeuse. Kenmerken van wedergeboren kinderen, door ds. C. Neele. Van Uitgeverij **'Middelburg'** te Middelburg: Gods kinderen weer onder een dienende macht? door W. Huntington. Jonge zangers, deel 6, door Joh. Westebeke. Van de auteur ds. C.J. de Jongste: De laatste woorden van David, Ter nagedachtenis aan het overlijden van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Claus der Nederlanden, uitgave De Banier. Van de Bond van Mannenverenigingen: De Heilige Geest en Zijn werk: Weergave van het referaat gehouden op de 14^e bondsdag, door ds. C. Harinck. Van de Theologische Universiteit te Apeldoorn: De rotsvaste fundering van Sion: Een exegetisch onderzoek naar Sionswoord van Jesaja 28:16, proef-

schrift door J. Dekker. Via dhr. W. Drooger van D.M.Z.: Pastoraat en hulpverlening, ambtsdragerconferentie 2001 (ook voor de docenten en studenten). Van de auteur C.R. van der Berg zijn dissertatie: Ds. Johannes Barueth 1709-1782: Een strijdbare verdediger van de Gereformeerde Kerk en staat. Van de Commissie kerkbouw Gereformeerde Gemeenten te Werkendam voor iedere student een exemplaar van: Ga heen in deze uw kracht: Tien preken over Gideon, door ds. M. Karens. Via dhr. M.M. Natzijl van de Bond van Zondagscholen Geref. Gemeenten: Brochure van de Jaarvergadering, met bijdragen van ds. A. Schot, ds. C. Neele en D. Peters (ook een exemplaar voor de studenten en docenten). Van de auteur ds. M.D. Geuze: Zie de Bruidegom komt, gaat uit Hem tegemoet. Van de Zendingscommissie Hendrik Ido Ambacht voor studenten en bibliotheek via student A.J. de Waard: een CD: 1^e verslag van Zendingswerk Irian Jaya, 1966.

Via de girorekening van de bibliotheek (3372627) en per kas ontvingen wij van de volgende personen of instanties een gift. M.C. K. te N./Ger. Gem. Breda/ C.E. de P.-d.V. te M./L. de H. te S./N.N. te M./J.P. S. te K./N.N. te V./E. de V. te 's G./M. V. te R./M.D. G. te N./J. P. te G./M.K. T. te Z./N.N. te Y./J. G. te H./C. D. te R./N.N. te S./M. d. M.-d. R. te M./N.N. te O.-B./J. H. te O.-B./H.J.A. te C. a.d. IJ. Daarbij komen nog de giften die wij ontvingen tijdens een bezoek van de J.V. van Wageningen en een delegatie van de kerkenraad van Middelburg-Centrum.

Dhr. J. Mastenbroek heeft het afgelopen kwartaal twee lezingen gehouden, waarbij de gehouden collecten bestemd waren voor de bibliotheek. De eerste lezing was in Ermelo tijdens de opening van het verenigingsseizoen "Winterwerk". De tweede voor de Zendingver. Fébe te R'dam-Zuid. De collecten hebben resp. € 342.57 en € 265.00 opgebracht. Vanuit Rotterdam willen wij dhr. J. Mastenbroek hartelijk bedanken voor de lezingen die hij niet alleen dit kwartaal heeft gedaan, maar het gehele jaar 2003. Ook student J. van Belzen heeft in Poortvliet een lezing gehouden en ook de daar gehouden collecte van € 250.00 kwam t.g.v. de bibliotheek. Nadat wij het spaarolifantje bij de kopieermachine hadden leeggeschud kwamen wij uit op een prachtig kwartaalbedrag van **€ 1766.34**. Alle schenkers / gevers heel hartelijk bedankt voor uw bijdrage.

In de krant lezen we wel eens een kolommeetje waarin een correctie wordt weergegeven. Bovenaan staat dan zoiets van 'Het was anders'. Ook wij moeten dit doen. De laatste keer werd door ons vermeld dat de lezing in Krabbendijke was gehouden door J. Mastenbroek. Dit moet zijn ds. A. Verschuure. Alsnog hartelijk bedankt voor de lezing en de collecte.

Met een hartelijke groet vanuit Rotterdam,

M. Bal

Abraham Capadose (1795-1874)

Een Israëliet zonder bedrog

(9)

Naar Zwitserland

Beproevingen en wederwaardigheden van velerlei aard zijn de temperamentvolle christen-jood Abraham Capadose niet bespaard gebleven. Meermalen was zijn lijden zodanig dat hij dacht te zullen sterven. Vaak werd hij gekweld door hevige astmatische benauwdheden die geregelde arbeid onmogelijk maakten. In 1836 zag hij zich genoodzaakt in verband met zijn gezondheid met zijn vrouw en drie kinderen enige tijd naar Zwitserland te vertrekken. Hier maakte hij onder anderen kennis met bekende prediker en kerhistoricus J.H. Merle d'Aubigné, hoogleraar aan de Theologische Hogeschool te Genève. Hij bezocht ook de diensten van de aan deze school verbonden hoogleraren A.J.L. Galland en L. Gaussen in de Oratoire. In de Getuigeniskapel kwam hij onder het gehoor van de Réveilprediker César Malan, die op zijn missionaire reizen ook enige malen Nederland aandeed en die ook in het huis van Capadose samenkomsten heeft geleid.

Vanuit Clarens aan het meer van Genève, waar hij zich met zijn gezin had gevestigd, hield hij door middel van geregelde briefwisseling de vrienden in het vaderland van de plaatselijke en geestelijke toestand op de hoogte. Zijn ontmoetingen met en bezoeken aan diverse kinderen Gods, ook met eenvoudigen van geest, worden uitvoerig beschreven. Capadose is van mening dat in de omgeving van Vevey, in het kanton Vaud, kon gesproken worden van een geestelijke opwekking. In de gezinnen werd de huiselijke godsdienst beoefend, er werden op diverse plaatsen godsdienstige bijeenkomsten gehouden en er was veel begeerte naar de zuivere prediking van het Woord. Wij moeten hier de verleiding weerstaan uitvoerig uit de betreffende brieven te citeren. De hier opgedane ervaringen brengen hem ook weer de nood van het vaderland, waar de Hervormde kerk tengevolge van de Afscheiding in

grote beroering is gekomen, in gedachten. 'Och! Mocht de Heere Zijn gunst over ons dierbaar Vaderland uitstorten,' zo roept hij in een van zijn brieven aan Dirk van Hogendorp uit. 'Ik kan u niet zeggen hoe ik gedurig als gedrongen word de knieën te buigen om de zegeningen voor den vaderlandschen grond af te smeeken, die ik hier zoo overvloedig sedert er God gediend wordt en er getrouwe wachters op Zions muuren zijn, aantreffen mag.'

De briefschrijver toont zich vervolgens ook bijzonder verontrust over de omstandigheid dat schriftuurlijke waarheden zoals de predestinatie en de volharding der heiligen ernstig worden verwaarloosd. 'Mijn lieve Vriend,' zo luidt zijn vraag, 'waar vindt men tegenwoordig ware solidariteit in die leerstukken, die als de kroon der geopenbaarde waarheden kunnen genoemd worden?' En hij vervolgt zijn schrijven met de ontboezeming: 'Hoe bloedt mij 't hart dat dat dierbaar Vaderland geschokt en geslingerd wordt door allerlei wind van leer en door de ontzettende ontrouw der herders en door de gruwelijke vervolgingen van een vijandig gouvernement.' Zijn verzuchting luidt tenslotte: 'Geve de Heere veel gebed voor het Neêrlands Israël.'

Het sterven van Jeanne

Terwijl het Alpenklimaat een gunstige uitwerking had op zijn gezondheid, baarde die van zijn vrouw Jeanne, die in verwachting was van haar vierde kind, steeds meer zorg. In het voorjaar van 1837 werd ze, kort voordat ze naar La Tour de Peilz zouden verhuizen, ernstig ziek. Hoewel ze leed onder het gemis van haar vaderland en haar geliefde betrekkingen, mocht zij op haar ziekbed veel de nabijheid des Heeren ondervinden. Zij had begeerte om ontbonden en met Christus te zijn. Toen Capadose de laatste morgen van haar leven over haar sterven

sprak, riep ze 'met klare en heldere stem' uit: 'O! welk een hemelsche blijdschap vervult mijne ziele... weldra zal ik dan bij Jezus zijn.' Hierop volgde 'gelijk trouwens in geheel haar ziekte een hartbrekend gebed', waarin zij ook haar man en kinderen opdroeg.

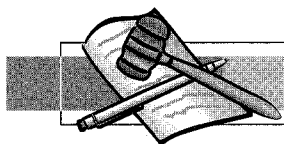
's Morgens nam zij afscheid van haar oudste kind, Esther, 's middags van Hendrik. 'Och!,' zei ze toen, 'wat heb ik gelukkige dagen met die dierbare kinders doorgebracht.' 's Avonds laat zei ze tot de kleine Izaäk: 'Nacht, lieve Izaäk, de God van Abraham, Izaäk en Jacob zij Uw God.' Toen zei ze: 'Nu ben ik tevreden, dat ik ze alle drie heden gezien heb.' Aan Dirk van Hogendorp schreef Capadose: 'De boom is met de vrucht in het Paradijs Gods.' Zelf bleef hij eenzaam en diep verslagen als weduwnaar met drie kinderen achter, te weten met Esther die in 1830 te Amsterdam, Hendrik Christiaan die in 1832 te Scherpenzeel en Isaäk die in 1834 te Den Haag was geboren. Aan Da Costa schreef hij dat hij reikhalzend uitzag naar de dag van zijn dood, als er geen drie kinderen waren geweest om voor te zorgen.

Tijdens zijn verblijf in Zwitserland schreef Capadose op aandrang van Zwitserse vrienden, zijn bekeringsgeschiedenis met de titel *Conversion du Dr. A. Capadose*. De Franse uitgave was voorzien van een Voorrede van Abram François Petavel (1791-1870), predikant en tevens hoogleraar in de letteren, later rector van de academie te Neuchâtel. Dit boekje maakte zulk een opgang dat het weldra in vele, men zegt zelfs van zestig talen werd vertaald en verspreid! Da Costa's zwager M.J. Chevallier zorgde later voor een Nederlandse uitgave. Het is inzonderheid geschreven met de bedoeling om Joden tot bekering te brengen. Het maakte Capadoses naam bekend tot ver buiten te grenzen en heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat in het buitenland talrijke Joden tot het Christendom zijn overgegaan.

(slot volgt)

Barneveld,

W. van der Zwaag.

Kerknieuws

Beroepen:

te Kampen: ds. P. Mulder te Dordrecht; te Ridderkerk: ds. A.H. Verhoef te St. Catharines, Ontario (Canada).

Bedankt:

voor Enkhuizen: ds. W. Harinck te Woerden; voor Utrecht: ds. B. van der Heiden te Alblasterdam; voor Zwijndrecht: ds. M. Karens te Werkendam.

PASTORIEZORGEN

Ds. Van der Poel geopereerd

Op maandag 5 januari j.l. is onze broeder ds. Chr. Van der Poel opnieuw geopereerd. In het ziekenhuis in Goes is men op die morgen gedurende twee-en een half uur op de operatiekamer met hem bezig geweest. De vaatchirurg achtte op heel korte termijn deze hartoperatie noodzakelijk vanwege de uiterst zwakke conditie van zijn hart. Om niet te zeggen het riskante ervan... Er werd een nieuwe techniek toegepast, die naar het zich nu laat aanzien onder de zegen des Heeren mocht gelukken. Begrijpelijk dat onze geliefde broeder erg tegen deze urgente operatie opzag. Wat komt de dood dan dichtbij. En we moeten steeds maar weer leren, dat we als dominee niet kunnen sterven. Alleen de sterfensgenade door het bloed van de Middelaar redt van de dood, met al zijn angst, macht en dreiging. Gelukkig spaarde de Heere hem. Inmiddels mocht hij voorspoedig huiswaarts keren naar zijn vrouw, omringd met veel liefde door zijn kinderen en kleinkinderen in Yerseke. Daar hij uiterst zwak is, weinig weerstand en eetlust heeft, hopen we van harte dat de Heere verder Zijn zegen en ondersteuning zal doen blijken. Wat kunnen we vaak gemakkelijk zingen: "Welzalig hij die ál zijn kracht, en hulp alleen van U verwacht..." Maar het moet er maar op aan komen, dat ons dit alles werkelijk ontbreekt. Dat dan juist dit Woord wáár zal worden! In zijn ongemakken en onzekerheden bevelen we hem van harte in de gebeden der gemeenten aan. Laten we onze emerituspredikanten niet vergeten, die hun krachten in de dienst van de gemeenten letterlijk verteerd hebben. Maar vooral gedenke de Heere in Zijn zoete gunst aan hem. Opdat Christus' kracht in zwakheden ervaren zal worden. Zijn genade is immers genoeg?

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Ds. D. de Wit hoopt op 31 januari D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de

Gereformeerde Gemeente, Mauritsweg 286 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

OPGAVE PREEKBEURTEN EN BEROEPINGSWERK

Omdat het drukken en verzenden van De Saambinder voortaan op een eerder tijdstip in de week zal plaatsvinden, is de uiterste dag van het aanleveren van de opgave voor de predikbeurten en het beroepingswerk verschoven naar **vrijdagmorgen 9.00 uur**. Dit betekent dus dat de preekbeurten uiterlijk 10 tot 17 dagen van te voren bij het Kerkelijk Bureau moeten zijn opgegeven, liefst schriftelijk, aan het Kerkelijk Bureau, Houwtuinlaan 7, 3447 GM Woerden. Emailadres kbgg@cbgg.nl, fax 0348-483599.

Eventuele mondelinge meldingen kunnen worden opgegeven via tel.nr. 0348-489900.

Berichten

VERZORGENDE BEROEPEN WALCHEREN

D.V. dinsdag 27 jan. hoopt ds. C. Neele te spreken over "Geneeskunde in het Oude Testament". Ter Googekerk Geref. Gemeene, Willem Teelinkstraat 3 Middelburg. Aanvang 19.45 uur.

GESPREKSGROEP VERZORGENDE BEROEPEN DEN HAAG SCHEVENINGEN

D.V. dinsdag 3 februari 2004, aanvang 20.00 uur.

Debora Groenenveld over: "Palliatieve zorg, nodig of overbodig?". Bronovoziekenhuis, zal Orangerie, Bronovolaan 5 in Den Haag. Voor info: 070-427339.

DISTRICTSAVOND ZUID-OOST +16

D.V. zaterdag 24 januari a.s. organiseert het district Zuid-Oost +16 een districtsavond. Het thema is: 'Calvijn zegt het!' – *Het gezag van de christelijke traditie*. Spreker is drs. I.A. Kole.

De avond wordt gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeenten van Poederoijen, Dorpsweg 6. Aanvang 19.30 uur.

+16 DISTRICTSBIJEENKOMST IN THOLEN

'*Zeker weten!*' Over dit thema gaan we op een +16 districtsbijeenkomst nadenken. Je bent van harte welkom op zaterdag 31 januari 2004 in de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Tholen, Ds.

Tevens delen wij u mee dat berichten voor De Saambinder en verslagen van classisvergaderingen e.d. **niet** naar het Kerkelijk Bureau maar naar de redactie-secretaris moet worden gezonden. Dat is dus met ingang van 1 februari a.s.: J.J. Verhage, Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk, tel. 0180-420865, fax 0180-423583.

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE WAGENINGEN

Met ingang van 19 januari 2004 is het nieuwe adres van ds. F. Mulder: West Breukelderweg 22B 6721 MR Bennekom. Tel. 0318-414607 Fax 0318-628837 E-mail dsfmulder@rdnet.nl (blz. 48 en 302)

RILLAND

Gemeente Rilland regeling predikbeurten: K.A. Saman Tel. 0113-551339, fax 0113-551629 E-mail: saman@rdnet.nl

DS. C. VOGELAAR

Nogmaals het e-mailadres als correctie cvog-avva@juno.com

G.H. Kerstenstraat 2. We beginnen om 19.30 uur.

Dhr. A. Karels (dus **niet** zoals eerder aangekondigd dhr. B.S. van Groningen) wil met ons nadenken over twee vragen:

1. Hoe weet ik dat de Bijbel waar is
 2. Hoe krijg ik geloofs zekerheid
- Nog meer dan gebruikelijk is er op deze bijeenkomst ruimte om vragen te stellen.

DISTRICT UTRECHT + 16

Op D.V. zaterdag 24 januari 2004 wordt er een bijzondere districtsavond gehouden in de *Rehobothkerk* te Zeist, Joubertlaan 5. Dhr. A. Blonk zal een inleiding houden over *Muziek als gave*. De rest van het programma, na de pauze, wordt ingevuld door JeV's van district Utrecht zelf.

In hun bijdragen wisselen zang en instrumentale muziek elkaar af. Na de sluiting zorgt de JeV van Zeist verder voor de inwendige mens. Aanvang 19.30 uur.

LANDELIJKE CONTACTDAG KINDEREVANGELISATIE

D.V. zaterdag 7 februari 2004 houdt de landelijke Werkgroep Kinderevangelisatie de jaarlijkse contactdag in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda (Ronsseweg 1-3). Deze bijeenkomst is bestemd voor alle medewerkers in het kinderevangelisatiewerk en belangstellenden. We willen het kinderevangelisatiewerk vanuit verschillende invalshoeken belichten. In het bezinnend gedeelte houdt ds. G. Clements voor ons een inleiding over:

"Oude vaders over de bekering van jonge kinderen".

Vanuit de kerkhistorie wordt zowel het evangelisatiewerk als het kinderwerk belicht. Na de pauze kunt u kiezen uit een viertal workshops:

- Beamerpresentatie over de cd-rom (handvaardigheid) o.l.v. mevr. L. Doornenbal & mevrouw A. Brouwer.
- Hoe gebruik ik het flanelmateriaal o.l.v. mevr. H. Roeleveld.
- Speciale activiteiten in het kinderprogramma o.l.v. mevrouw J. van Sluys.

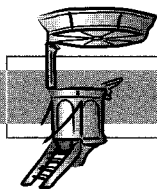
• Het tienerevangelisatiewerk o.l.v. mevr. I. van der Heiden.

De aanvang is om 9.30 uur. We hopen na bovenstaand programma gezamenlijk te lunchen. Daarbij zorgen wij voor soep. Neemt u zelf uw lunchpakket mee? Om 13.00 uur willen we de bijeenkomst afsluiten. We hopen vele medewerkers en belangstellenden te begroeten.

Voor informatie: tel. 033-463 10 36, mw. J. Janse, Slaperdijk 21, 3831 SJ Leusden.

E-mail: j.janse@rdnet.nl

14.30 uur stud. De Heer; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Melis; Utrecht 19.00 uur ds. Visscher; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlaardingen 19.00 uur ds. Silfhout; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Westzaan 19.00 uur ds. Veenendaal; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 uur (H.D.) en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 19.00 uur ds. Golverdingen; Zwijndrecht 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 17.00 uur ds. P. Mulder; Zwolle 19.00 uur ds. J. Karels.

Predikbeurten

ZONDAG 25 JANUARI 2004

Aagtekerke 11.00 en 19.00 uur ds. Neele (in kerk Geref. Gem. Meliskerke); Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 10.00 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Andijk 19.00 uur ds. L. Blok; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Van Dieren; Benthuisen 9.30 uur ds. Zippro en 18.30 uur ds. Schreuder; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. Driessen; Bodegraven 10.00 en 16.30 uur ds. Paul; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. Terlouw; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 18.30 uur ds. M. Karens; Deventer 10.00 uur ds. Kleppe; Dinteloord 10.00 en 18.30 uur stud. De Heer; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Verweij; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. Hoogerland; Enkhuizen 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. L. Blok; Enschede 10.00 en 15.30 uur stud. Beens; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 15.30 uur ds. Golverdingen; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. Hogchem; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. Van Manen; Groningen 10.00 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Haarlem 19.00 uur ds. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. Schipper; Hoofddorp 9.30 uur ds. Tuinier; Houten 11.00 en 16.30 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. Van Boven;

Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leerdam 10.00 en 18.30 uur ds. Sonneveld; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Schreuder; Lelystad 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 16.00 uur ds. Tuinier; Marknesse 19.00 uur ds. Hoogerland; Meliskerke 9.00 uur (H.A.) en 14.30 uur ds. Van Gelder; Melissant 15.00 uur ds. Verweij; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. Moens en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Mijdrecht 19.15 uur ds. Schipper; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 18.30 uur ds. Moens; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. Bac; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Vermeij; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 19.00 uur ds. Vreugdenhil (H.D.); Poortugaal 19.00 uur ds. Schot; Puttershoek 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Rhenen 10.00 en 17.30 uur leesdienst; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 18.30 uur stud. Beens; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. F. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Zuid 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Sint Philipsland 15.00 uur stud. Bakker; Soest 18.00 uur ds. Kleppe; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. Clements; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 en 18.30 uur leesdienst en

DINSDAG 27 JANUARI 2004

Borssele 19.30 uur ds. Van Krimpen; Brakel 19.30 uur ds. Van Dieren; Naaldwijk 19.45 uur ds. Silfhout; Uddel 19.30 uur ds. Mouw.

WOENSDAG 28 JANUARI 2004

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbellezing); Dordrecht 19.45 uur ds. P. Mulder (bijbellezing); Drachten 19.30 uur ds. Hoogerland (bijbellezing); Eindhoven 19.30 uur ds. Sonneveld; Haarlem 19.30 uur ds. Van Aalst; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur stud. Beens; Hoofddorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Meliskerke 19.30 uur ds. H. Hofman jr.; Opperdoes 19.30 uur stud. Bakker; Poortugaal 19.30 uur ds. Verweij; Rhenen 19.30 uur ds. Veenendaal; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Tanis; Soest 19.30 uur ds. Hogchem; Utrecht 20.00 uur ds. Tuinier; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder (bijbellezing); Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens (bijbellezing); Zaandam 19.30 uur ds. Hakvoort; Zeist 19.30 uur ds. Van Ekeveld (bijbellezing); Zwijndrecht 19.30 uur ds. Melis; Zwolle 19.30 uur ds. Mondria.

DONDERDAG 29 JANUARI 2004

Delft 19.45 uur ds. Van Aalst; Genemuiden 19.30 uur ds. Hakvoort; Leerdam 19.30 uur ds. L. Blok (voor de zending); Lisse 19.45 uur stud. Terlouw; Mijdrecht 19.30 uur ds. Meeuse; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Schipper.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 25 januari om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere

zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om

10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Oude-Tonge, geeft met droefheid en verslagenheid kennis, dat de Heere uit ons midden heeft weggenomen, onze oud-amtsbroeder

Hendrik Terlouw

op de leeftijd van 75 jaar.

Gedurende 11 jaar heeft hij met de liefde van zijn hart en inzet onze gemeente gediend als diaken.

De Heere sterke en vertrooste zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit smartelijk verlies, en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

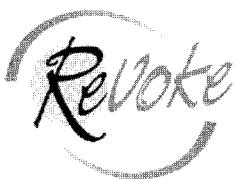
namens de kerkenraad: preses, C. Breeman
scriba, W. v.d. Sluijs

Oude-Tonge, 11 januari 2004

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Voor info bel:
0416-692787
of
0341-425712

Reformatoren Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echt)paren

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Begravenisonderneming
Brouwer

**Voor een verantwoorde
en stijlvolle begravenis**

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentincklaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

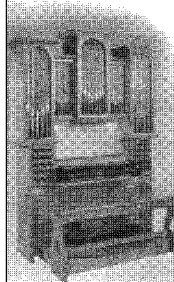
- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
Langbroek - Leersum - Moarn - Moarsbergen -
Rhenen - Waarden - Woudenberg -

Begravenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Kom gerust eens langs
om kennis te maken met
ons uitgebreide assortiment
nieuwe en gebruikte orgels,
bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A. van Ostadelaan 35
Veenendaal
0348-50 50 63
Dealer van:
- Johannes
- Wesley
- Opus
- Sweelinck
- Rembrandt
- Monarchie
- Domus
- Content
Ruime sortering
Bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openingsuren:
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
za 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGEL

TE HUUR 5-pers. vakantiehuisje
op "De Hofstee" in Nunspeet. Voor-
jaar en zomer (wkn 30 en 31 bezet).
Tel. 0341-257041.

KOSTER
Begravenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies
Prinsenlaan 30
3925 BM Scherpenzeel
Tel. 033 277 0555

Help Iran!

Het deputaatschap heeft inmiddels een bedrag van € 45.000,- ter beschikking gesteld voor hulp aan de slachtoffers van de aardbeving. Bestemd voor medicijnen, dekens, eten en water. De hulp wordt gegeven via de christelijke kerken in Iran.

Giro 307447

m.v.v. 'Aardbeving'

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE
NODEN DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

**Ameland/Terschelling of Bakkeveen
(in de Fr. Wouden centr. N. Nederl)**
t.h. keurige chalets/stacaravans, alle
comfort! Huur niet duur! 0512-
516096. Bezoek onze site
www.vdsluiscaravanverhuur.nl
Reserveer nu alvast!

**Elspeet, te huur vak. woning 2-7
pers., aan de rand van het bos, met
c.v., en wasmach. Vanaf heden vrij.
Bezet week 29 t/m 34.
Inl. 0577-491435**

Te huur: hoekhuis Arnemuiden
max zes personen 7-21 aug. telefoon
0118-603122

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

**Spier (Dr.) 6 p. stenen bungalow, 3
slpk., cv., tel., wasmachine, fietsen
beschikbaar. Privé terrein,
tel. 0228-593772**

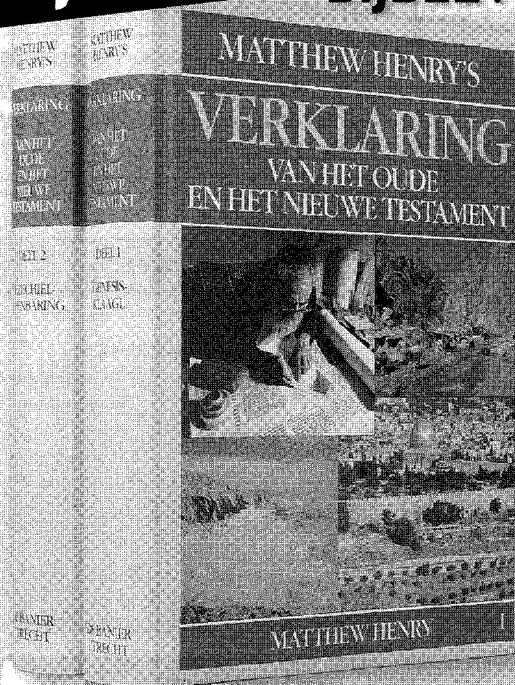
**De Valk/Wekerom goed verz. gez.
inger. vac. woning, rustig en land.
gel. dicht bij bos (alles begane
grond) 0318-461624**

TIJDELIJK!

DE COMPLETE BIJBELVERKLARING

VOOR SLECHTS

€ 135.-

Bijna drie eeuwen is Matthew Henry's Bijbelverklaring velen tot nut geweest. Matthew Henry schreef met grote vrijmoedigheid en gezag over de Bijbelse principes van leiding en geloof en had als doel dat de mensen de Bijbel steeds beter zouden leren kennen. Deze uitgave is de meest bekende en meest gebruikte Bijbelverklaring.

Twee delen
Geb. 2000 blz.

Nog een paar dagen voor een aantrekkelijke intekenprijs op de 9e druk van:

€160 voor €135.-

geldig tot 1 februari 2004

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Stuur mij a.u.b. per omgaande:ex. Matthew Henry's tweedelige Bijbelverklaring voor de intekenprijs van € 135.- per set (geldig tot 01-02-04)

Naam:

Adres:

Postc.+Woonplaats:

Tel. nummer:

Deze bon kunt u in een envelop zonder postzegel zenden aan:
BOEKHANDEL GEBR. KOSTER Antwoordnummer 1052, 3770 VB Barneveld

Calvin Christian School, Alberta, Canada

Er is blijdschap:

Ds. Sonneveld nam het beroep aan naar de gemeente Lethbridge. Een leerkracht uit Nederland kon benoemd worden.

Maar...

Nog steeds hebben we dringend behoefte aan

bevoegde leerkrachten (bo/vo)

Voor meer informatie:

Dhr. J.P. de Wilde, tel. 0182-613257

Dhr. W. Grisnich, directeur, tel. 001 403 320 1650

(tussen 16.00 uur en 06.30 uur, ned. tijd)
e-mail: wgrisnich@ccschool.ca